

Vi skal styrke børns karakterdannelse og robusthed

Vamdrup

17. september 2018

Per Schultz Jørgensen

Et godt liv for børn?

- Kærlighed
- Trivsel
- Dygtighed
- Sociale kompetencer
- Ja – plus noget mere, der handler om karakterdannelse

Hvad er karakterdannelse?

- En vis robusthed
 - Selvstændighed
 - Ansvar
-
- Men kan børn lære det?

Ansvarsopdragelse

- Nikolaj på 3 og hans mor på vej ud af storcentret:
- *Jeg kan godt forstå du er træt – det er jeg også – nu sætter vi os der og hviler os, indtil du er klar igen.....*
- *Hun går over broen til ham*
- *Han bærer sin pose*

Aristoteles (384-322 f. Kr.)

Jeg tror

- Karakterdannelse er mere vigtigt end nogensinde
- fordi mange børn i dag får rigeligt med påvirkninger
- De har brug for indre orden
- Hvor de opdager deres egne potentialer
- får mod på livet
- *en indre målestok*

- Udvikler robusthed

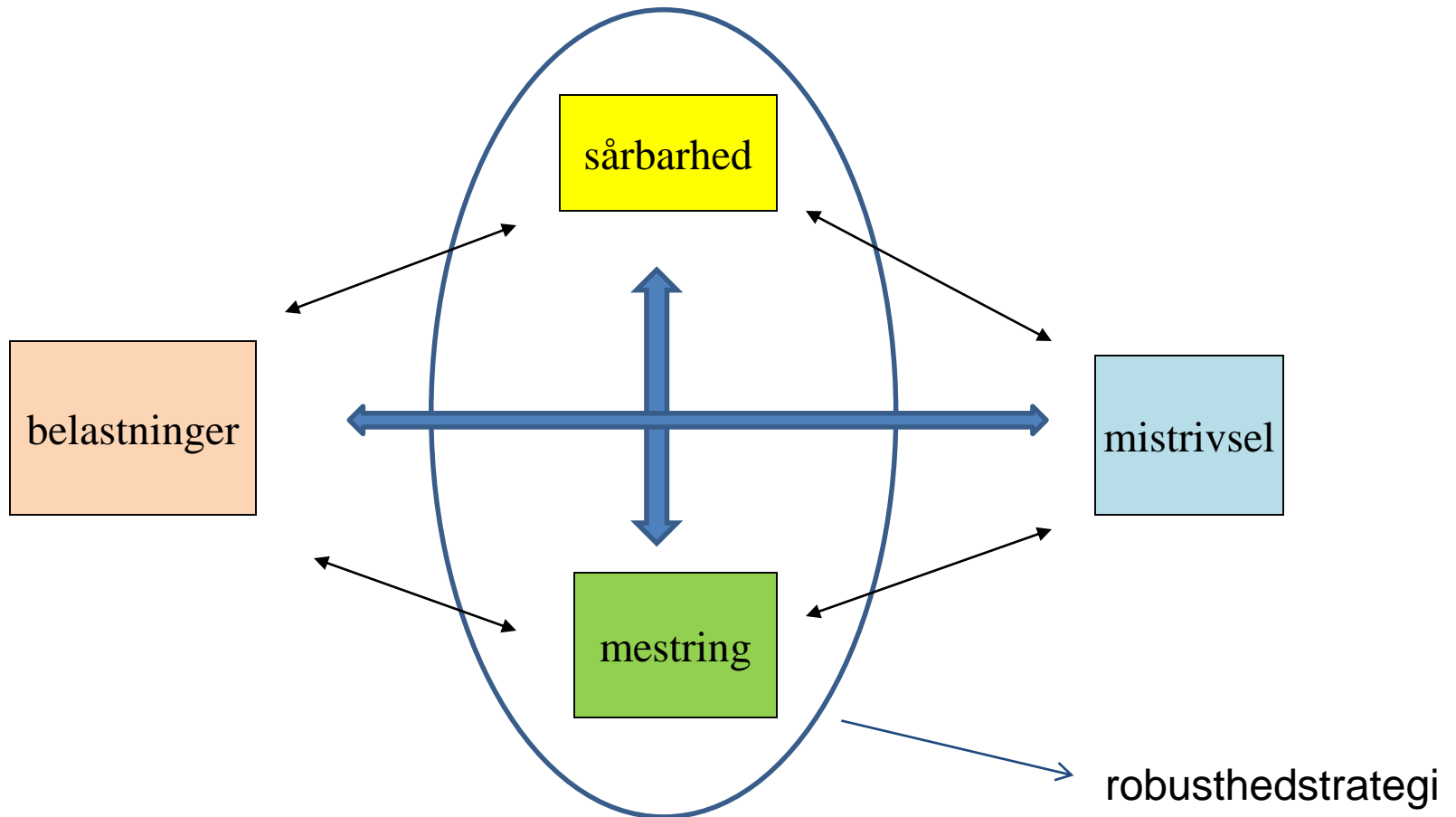
Hvad er robusthed?

- Styrke og en vis modstandskraft
- *Recilience*
- Kunne holde ud
- Sige fra
- Gøre modstand
- Også et "farligt" begreb - man kan være for robust
- Så man overhører sine egne følelser
- Sin sårbarhed

Sårbar

- *at føle sig ramt,*
- ængstelse, selvsikkerhed, tilbagetrækning
- *Særligt sensitiv:* stor følsomhed
- Altid en balance mellem vores styrke og svaghed
- Og vores evne til at handle og beskytte os selv
- Derfor skal robusthed altid ses i forhold til sårbarhed

Risikomodel

Hvordan styrker man så børns karakterdannelse – helt konkret?

- Det korte svar – fire ting:
 1. fastholde normer og rammer
 2. inddrage børn og hjælpe dem til at blive bevidste om dem og få ejerskab
 3. fokusere på processen – mere end resultatet
 4. Nærvær – og selv at tage del i processen
- Hvad er normer og hvor ligger processen?

Model for karakterdannelse

nærvær

processen

inddragelse

normer

Normer er i fællesskabet

- Opgaver og pligter
- Traditioner hvor børn indgår og henter betydning
- Sociale regler som man taler om

- *At man er en god ven*
- *At ikke alle er lige stærke og modige*
- *At der er noget, man skal øve sig på*

Klassens grundlov

- Jens Bech i Mårslet
- 2.klasse – *hvad er en klassekammerat?*
- Hvordan vil vi have det med hinanden?
- *Vi vil ikke drille hinanden*
- *Vi vil have nogle rolige og hyggelige timer*
- Klassens grundlov med egen underskrift
- Klassens time – protokol
- *I dag er Bech pensioneret – og klassen mødes*

Hvordan går man ind i *processen*?

- *Drengen der har været i Zoo med sin far*
- *Gå over broen*
- Tage del i den, spørge til den, udvikle den: give ny erkendelse
- Tegningen, matematikopgaven, guitartræningen, kartoffelskrælningen, stileskrivningen, beretningen
- Det kræver nærvær – og indlevelse

Processen kan være flere ting

- *Spejling af barnets indre tilstand*
- ”Du er træt, det har også været en lang dag, kom nu her, så hjælper jeg dig af med tøjet”
- *Jeg-støtte*
- ”Nu begynder du bare på oprydningen – jeg ser ned til dig om tre minutter”

Hvad lærer børn i processen?

- De opdager, at de kan
- At holde ud og tro på sig selv
- At klare en frustration
- Og truslen om nederlag
- *at de har ressourcer*
- *At kunne klare det*
- Opfindsomhed
- At sætte et mål – og nå det

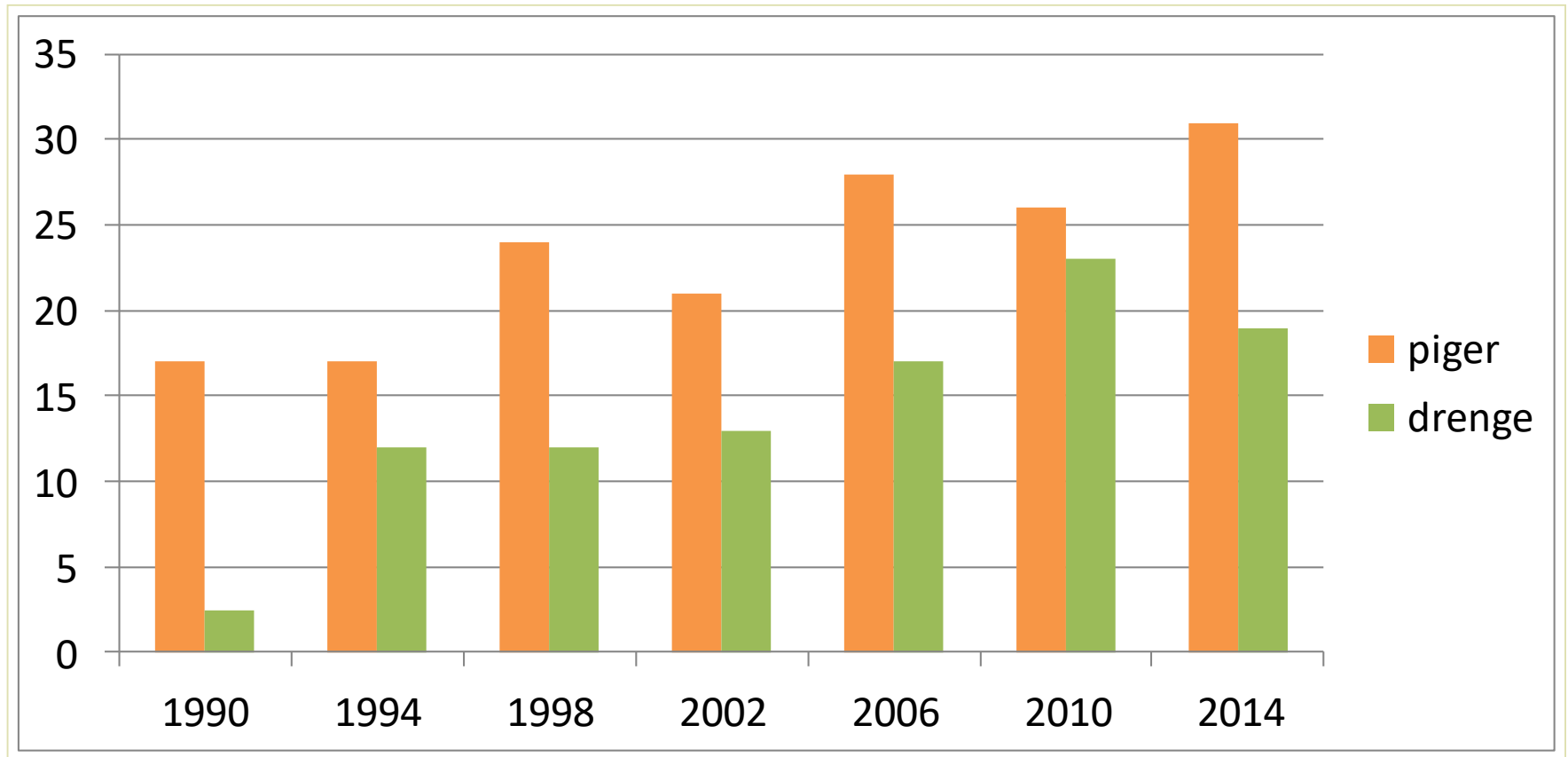
Hvorfor er det vigtigt i dag?

- *Opbrudssamfundet*
- Individualiseringen
- Pres på den enkelte
- Nye kompetencer som at kunne vælge, tage ansvar, forholde sig kritisk
- Et marked, der aldrig hviler – og appellerer til både forbrug og fantasi
- *Et risikosamfund*

Et stort pres på børn og unge

- De skal leve op til mange forventninger
- Have et socialt netværk
- Gode resultater i skolen og præstere
- De oplever hver dag social konkurrence
- Og mange udvikler stress – og lavt selvværd
- Og får egentlige symptomer på dårlig trivsel
- Eller oplevelser af at de står alene med udfordringerne

15 årige, symptomer dagligt

Det er også oppe i tiden

- Skolelederen: *De er urolige, ukoncentrerede, kan ikke høre på en fælles historie, har svært ved at indgå i et fællesskab, de kan ikke udsætte deres egne behov, sætte sig selv til side.*
- Forældre der fortæller om deres børns *følsomhed, ængstelse, sociale tilbagetrækning*
- om deres *pres og konkurrenceorientering*

Den indre målestok

- De savner et indre ståsted
- E indre ro,
- En målestok
- En tro på at de klarer det

- Vi skal styrke deres indre struktur

Kernefamilien - far, mor og børn

og alle
varianterne

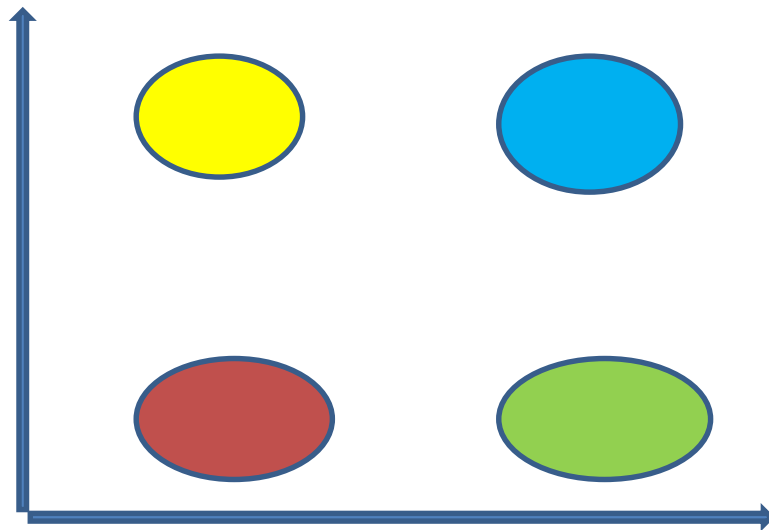

De nye familiemønstre

- Danmark har tre rekorder på familieområdet
 - Småbørnsmødre på arbejdsmarkedet
 - Børn i daginstitution
 - skilsmisser
-
- Familien har den tid, der er til rest
 - *Aftalefamilien og forhandlingsopdragelsen*
 - men familier klarer det forskelligt
 - Og nogle familier skal endda have to opsplittede verdener til at hænge sammen!

Enhver familie har to opgaver

Struktur

nærhed

Forældrepraksis i dag

- Hvordan er virkeligheden i danske familier med en 15årig?
- *Familien på forkant : 34 pct.*
- *Familien med afslapning: 39 pct.*
- *Familien i afmagt og konflikt: 26 pct.*

Den proaktive familie

- Vi skal selv skabe den proaktive familie
- Aftalerne kommer på plads - *fremadrettet*
- Opgaver er uddelegeret
- Børn er inddraget
- Faste fælles-stunder omkring måltider
- Børn har pligter

Hvad kan børn klare?

- Hvad kan en 5-årig klare?
- Tage tøj af og på, hænge jakke og cykelhjelm
- Ordne madkasse, sætte i opvaskemaskine
- Rydde op på eget værelse
- Lægge tøj på plads
- Være med ved havearbejde

10 og 15-åriges pligter

- Hvad skal en 10-årig klare?
- Smøre egen madpakke
- Deltage i køkkenopgaver, ansvar for kogeting
- Kunne give beskeder og klare aftaler
- Hvad skal en 15-årig klare?
- Deltage i rengøring
- Ordne vasketøj
- Deltage i omsorgen for mindre søskende
- Klare et fritidsjob nogle timer om ugen

En ydre struktur bliver indre

- Karakterdannelse handler om *at drage op* til værdier og normer
- *Internalisering*
- Fernando Savater: *Mod til at opdrage*
- Lev Vygotsky: *Der er ikke en indre struktur, der ikke først var en ydre struktur*

- *Men hvad er den indre struktur?*

A close-up photograph of a hand holding a single white marshmallow. The marshmallow is the central focus, showing its soft, porous texture. The background is a solid, warm brown color. The text 'Skumfidus eksperimentet' is overlaid on the left side of the image.

Skumfidus eksperimentet

Walter Mischel, Stanford, USA

- Første eksperiment 1970
- Børn 4-6 år sidder med en skumfidus på en tallerken
- Mischel skal lige ud og ordne noget
- Hvis de kan vente med at spise skumfidusen til han kommer tilbage får de en mere
- Og de kæmpede med sagen

7:98

Børnene blev fulgt i 20 år efter

- Børn der kunne udsætte klarer sig bedst senere i livet
- Større kompetence
- Bedre uddannelse
- Hvad fortæller det i dag?
- Selvkontrol
- Ikke bare give efter
- Planlægge og styre sig selv

En undersøgelse fra New Zealand

- 1037 børn født i Dunedin 1972-73
- Fulgt til de blev 32 år
- Graden af selvkontrol i barndommen 3-11 år
- Forudsiger sundhed, uddannelse, karriere, kriminalitet, misbrug
- Selvkontrol er en selvstændig faktor
- Men hvad er selvkontrol?

Selvkontrol

- Jeg-styrke
- Modstandskraft

- Kunne klare et vist pres – uden at give op
- At kunne leve op til forventninger
- Vedholdenhed
- Sætte et mål – og nå det
- Tro på sig selv
- Social empati

- Robusthed

Selvet er som et æble

Hvad er selvet?

Jordskælv Port-au-Prince
13. Januar 2010

Hvordan styrker vi "*den jeg er*"?

- Ved at bidrage og *bære sin pose*
- *Ansvaret*
- Være en del af et fællesskab
- Kunne sige fra og opretholde egne grænser
- Kunne regulere egne følelser og reaktioner
- Opleve at være noget værd
- Anerkendelse og bekræftelse fra andre

St. Pauls Primary Church School of Camden

- De arbejder med *perseverance* gennem en måned
- Agnes går i 2. klasse
- Hun får fat i betydningen og arbejder med det
- I matematik og på andre områder
- Hvad gør du, når det kniber?

- *Så snakker jeg lidt med mig selv inde i hovedet*

Brobygningen i processen

- Vi går over broen til hende...
- Nu er hun på vej over broen til sig selv

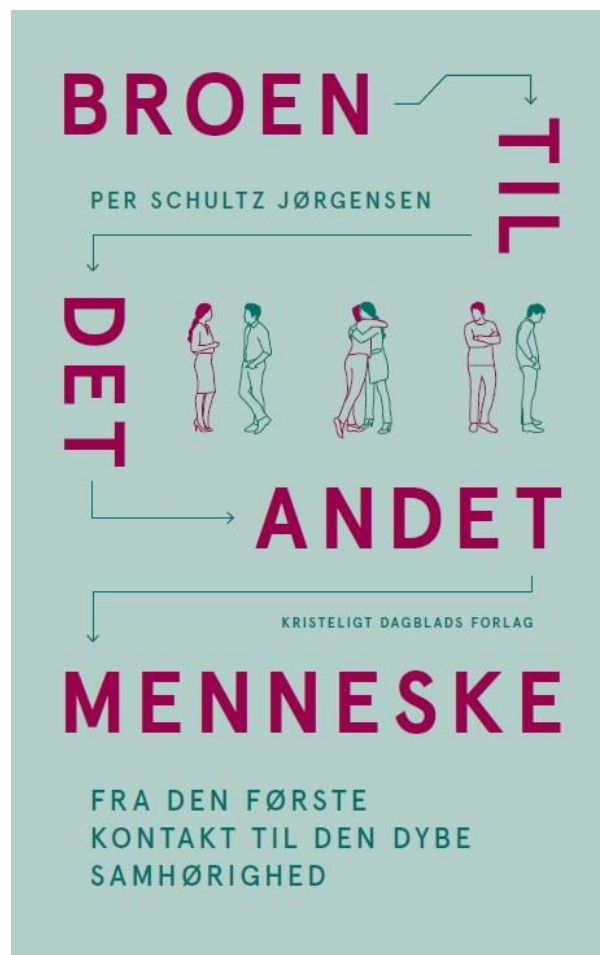
Styrk dit barns karakter

- Normer og rammer
- Som børn kan leve op til
- Og forstår betydningen af
- Tryghed som børn aldrig er i tvivl om
- Anerkendende tilgang
- Vægt på ansvar
- Og ægte nærvær
- Hvor børn får opbakning og støtte til deres karakterdannelse

Karakterdannelse

Broen til det andet menneske

Referencer

- Jørgensen, P. Schultz (2014) *Styrk dit barn karakter*. Kristeligt Dagblads Forlag
- Jørgensen, P. Schultz (2017) *Robuste børn*. Kristeligt Dagblads Forlag
- Lumholt, K. & Kraul, M. (2009) *Børn skal da arbejde*. Gyldendal.
- Tough, P. (2017) *Børns vej til Succes*. Dafolo
- Ottosen, M. Heide (2012) 15 åriges hverdagsliv og udfordringer. SFI
- Se video på www.facebook.com/karakterdannelse